

***Plan Rozwoju Miejscowości Ruda
na lata 2007 - 2013***

SPIS TREŚCI:

1. PLAN ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI - MOŻLIWOŚĆ ROZWOJU WSI POPRZEZ WYKORZYSTANIE WSZYSTKICH JEJ WALORÓW	3
2. CHARAKTERYSTYKA SOŁECTWA RUDA	5
3. HISTORIA WSI I OKOLIC.....	11
4. ANALIZA ZASOBÓW WSI RUDA	16
4.1. INWENTARYZACJA ZASOBÓW SPOŁECZNYCH.....	16
4.2. INWENTARYZACJA INFRASTRUKTURY	21
5. ANALIZA SWOT DLA MIEJSCOWOŚCI RUDA	24
6. OCENA OBECNEJ SYTUACJI SOŁECTWA RUDA ORAZ WIZJA JEGO STANU DOCELOWEGO.....	26
7. WIZJA ROZWOJU I ARKUSZ PLANOWANIA	28
8. CHARAKTERYSTYKA PROJEKTU	32

1. PLAN ROZWOJU MIEJSCOWOŚCI - MOŻLIWOŚĆ ROZWOJU WSI POPRZEZ WYKORZYSTANIE WSZYSTKICH JEJ WALORÓW

Plan Rozwoju Miejscowości Ruda jest dokumentem określającym strategię działań w sferze infrastrukturalnej i społeczno-gospodarczej na lata 2007–2013. Opracowanie obejmuje swoim zakresem charakterystykę przyrodniczo-historyczną, inwentaryzację zasobów społecznych i infrastrukturalnych, analizę SWOT, planowane kierunki rozwoju miejscowości, planowane przedsięwzięcia z szacunkowym kosztorysem i harmonogramem.

Plan Rozwoju Miejscowości ma za zadanie stworzenie warunków do rozwoju danej miejscowości poprzez optymalne wykorzystanie wszystkich jej walorów. Do rozwoju miejscowości (sołectwa) potrzebne są środki finansowe. W większości przypadków są to kwoty wykraczające ponad możliwości lokalne i budżetu gminy, dlatego też Plan wytycza również poza budżetowe źródła jego finansowania.

W ramach działań związanych z rozwojem wsi i poprawą ogólnego dobrobytu jej mieszkańców, możliwe jest wykorzystanie środków z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007-2013 oraz w miarę możliwości z Sektorowego Programu Operacyjnego (SPO) „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004-2006” w zakresie działania „Odnowa wsi oraz zachowanie i ochrona dziedzictwa kulturowego” i Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2007-2013.

Środki na wyżej wymienione i im podobne cele, w ramach PROW pochodzą z Osi 3 Programu „Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej”. W skład tej Osi wchodzi m.in. dwa działania „Odnowa i rozwój wsi” oraz „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej”.

W ramach działania „Odnowa i rozwój wsi” możliwe jest pozyskanie środków finansowych na poprawę standardu życia poprzez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi, a także promowanie obszarów wiejskich.

W ramach działania „Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej” środki skierowane są na rozwój infrastruktury technicznej obszaru wiejskiego. W zakres wchodzi zaopatrzenie w wodę i gospodarka ściekowa, gospodarka odpadów stałych, zaopatrzenie w energię elektryczną oraz szerokopasmowy dostęp do Internetu.

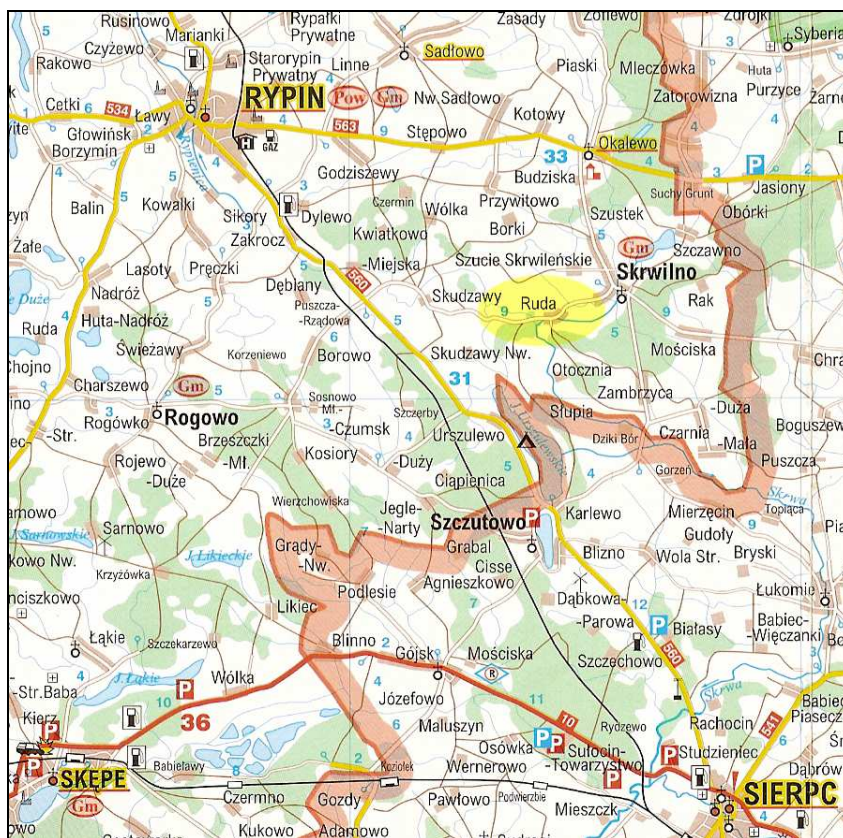
Podejmowane działania powinny jednak przede wszystkim służyć zachowaniu szeroko pojętego dziedzictwa kulturowego wsi oraz rozwojowi tożsamości społeczności wiejskiej.

Nad przygotowaniem Planu Rozwoju Miejscowości Ruda pracowała Grupa Inicjatywna, w skład której wchodził sołtys sołectwa Ruda pan Jan Cichocki, naczelnik OSP w Rudzie pan Stanisław Żołnowski, komendant OSP pan Witold Ardanowski, członek OSP pan Wincenty Nalikowski, przewodnicząca KGW pani Mariola Żołnowska oraz członkinie KGW panie Grażyna Kida i Danuta Raszkowska. W ramach ustalania kierunków rozwoju miejscowości przeprowadzono cykl spotkań z jego mieszkańcami, którzy dzielili się swoimi spostrzeżeniami na temat potrzeb miejscowości i mieszkańców Rudy. Społeczność wsi Ruda poprzez swój udział w tworzeniu niniejszego planu i jednocześnie wniosku pragnie pozyskać środki zewnętrzne na rozwój swojej miejscowości. Plan ma charakter otwarty, co oznacza możliwość aktualizacji jego zadań (zmiana kolejności lub dodanie wcześniej nie wymienionego zadania) w zależności od potrzeb społecznych i uwarunkowań finansowych.

Plan Rozwoju Miejscowości Ruda wraz z wszystkimi zaplanowanymi zadaniami jest zgodny z zapisami Strategii rozwoju Gminy Skrwilno oraz Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Skrwilno. W odniesieniu do Strategii rozwoju Gminy Skrwilno - Plan rozwoju miejscowości Ruda wykazuje zgodność m.in. z nadrzędnym celem strategicznym, jakim jest: „*Gmina o wysokiej dynamice rozwoju społeczno-gospodarczego, czysta, dająca szansę wszystkim jej mieszkańcom, wykorzystująca swoje walory*”. Realizacja zadań zaplanowanych do realizacji w Planie rozwoju miejscowości Ruda, w tym m.in. *remont świetlicy wiejskiej wraz z zagospodarowaniem terenu wokół* pozwolą na poprawę stanu infrastruktury a przez to będą skutkowały aktywizowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego i pełniejszym wykorzystaniem zasobów lokalnych. Zadania zapisane w niniejszym dokumencie korespondują jednocześnie ze zidentyfikowanymi w Strategii rozwoju Gminy Skrwilno obszarami problemowymi (np. niewystarczająca oferta spędzania wolnego czasu) a ich realizacja będzie bezsprzecznie rzutować na ich rozwiązywanie.

2. CHARAKTERYSTYKA SOŁECTWA RUDA

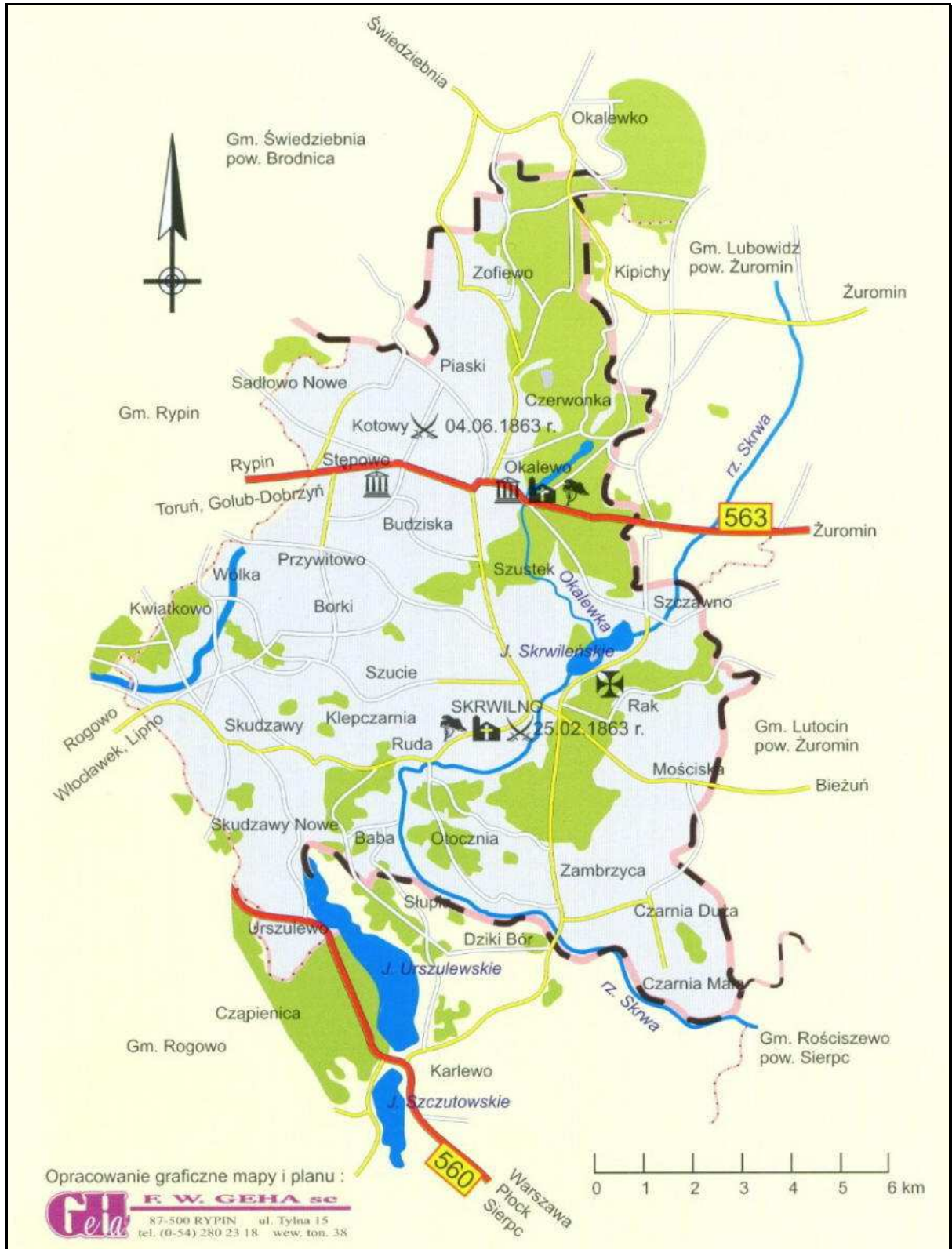
Wieś Ruda położona jest we wschodniej części województwa Kujawsko-Pomorskiego, w gminie Skrwilno należącej do powiatu rypińskiego. Od miasta powiatowego Rypina oddalona jest o około 15 km, natomiast z centrum gminy – wsią Skrwilno bezpośrednio sąsiaduje (ryc. 1).

Ryc. 1. Lokalizacja sołectwa Ruda (Źródło: Mapa topograficzna „Województwo Kujawsko-Pomorskie”, skala 1:250 000, 2006)

Cała gmina (ryc. 2) zajmuje powierzchnię 12280 ha i liczy 6694 mieszkańców (stan na 13.07.2007 r.), co daje średnią gęstość zaludnienia gminy na poziomie 54 osób/km². Obręb Ruda zajmuje powierzchnię 562,24 ha a miejscowość Ruda liczy 221 mieszkańców, natomiast gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie 39 osób/km².

W skład gminy wchodzi 19 sołectw, które obejmują 25 miejscowości. Graniczy z gminami powiatu rypińskiego – Rypin i Rogowo, gminą Świdziebnia (powiat brodnicki) oraz gminami powiatu żuromińskiego (woj. Mazowieckie) – Lubowidz i Lutocin oraz gminą Szczutowo (powiat sierpecki, woj. Mazowieckie).

Ryc. 2. Lokalizacja sołectwa Ruda na tle Gminy Skrwilno

Geologia

Powierzchnia gminy Skrwilno, według podziału fizyko-geograficznego Polski (Kondracki 1988), jest położona w obrębie prowincji Niż Europejski, podprowincji Pojezierze Chełmińsko-Dobrzyńskie, w regionie fizyczno-geograficznym Równiny Urszulewskiej.

Na równinę składają się przede wszystkim utwory sandrowe (równina sandrowa) pochodzenia wodnolodowcowego (faza poznańska zlodowacenia północnopolskiego). Występujące dwa poziomy sandrowe, różnią się wysokością położenia oraz kierunkiem płynięcia tworzących je wód roztopowych. Równina urozmaicona jest różnymi formami rzeźby terenu. Są to między innymi obniżenia wytopiskowe, obniżenia dolinne oraz rynny subglacjalne, w których powstały malownicze jeziora Skrwileńskie i Urszulewskie. Przez jezioro Skrwileńskie przepływa rzeka Skrwa, która do swojego biegu także wykorzystuje rynny polodowcowe. Oprócz form wklęsłych krajobrazu, na równinie znajdują się także wzniesienia ozów. Mają one postać wałów o szerokości do 100 metrów oraz długości do kilkuset metrów, przy wysokości względnej 5m. Występują w południowo-zachodniej części gminy wzdłuż zachodniej krawędzi rynny Jeziora Urszulewskiego. **Wszystkie wymienione formy ukształtowania terenu składają się na bardzo ciekawy i malowniczy krajobraz, który cechuje bardzo duży potencjał w kontekście rozwoju turystyki.**

Hydrografia

Teren sołectwa jak i całej gminy leży w dorzeczu Wisły, która przepływa w odległości około 50 km na południe od centrum gminy. Największym ciekim na terenie sołectwa i gminy jest rzeka Skrwa Prawa.

Skrwa (ryc. 3) ma ogólną długość 113,9 km, dorzecze o powierzchni 1704 km². Wypływa na wysokości 131 m n.p.m. w okolicach wsi Płociczno (powiat żuromiński, województwo Mazowieckie), średni spadek wynosi 0,7‰, natomiast przepływ 5,2 m³/s. Dopływami Skrwy są mniejsze ciek, takie jak Okalewka, i Urszulewka. Na terenie gminy Skrwa ma dość kręty przebieg, na krótkich odcinkach zmienia gwałtownie swój bieg z południkowego na równoleżnikowy i odwrotnie. Przepływa między innymi przez Brudzeński Park Krajobrazowy i uchodzi do zbiornika Włocławskiego (na Wiśle). Skrwa wyznacza granicę pomiędzy historycznymi ziemiami: Ziemią Dobrzyńską i Mazowszem. Zachodni fragment gminy leży na terenie zlewni rzeki Rypienicy, która jest dopływem Drwęcy.

Ryc. 3 Rzeki Skrwa przepływająca przez wieś Ruda. (fot. P. Dahlke)

Rypienica to rzeka o długości 34,4 km, biegnie między innymi przez głęboko wciętą rynnę subglacjalną i jest najbardziej wysuniętą na wschód rzeką Pojezierza Dobrzyńskiego. Powierzchnia jej dorzecza wynosi 340 km², z czego tylko 3,5% zajmują lasy. Reszta dorzecza składa się głównie z gruntów ornych. Swój początek rzeka bierze w granicach wsi Skudzawy w powiecie rypińskim. W jej górnym biegu zlokalizowane są liczne młyny i małe elektrownie wodne. Rypienica zasilana jest mniejszymi dopływami ale w szczególności wodami podziemnymi.

Jezioro Urszulewskie leży na pograniczu powiatu rypińskiego i sierpeckiego na wysokości 120 m n.p.m. Jego powierzchnia wynosi 293 ha z maksymalną głębokością sięgającą 6,0 m, a średnią 2,5 m. Jest to jezioro rynnowe charakteryzujące się słabo rozwiniętą linią brzegową, z którego wypływa rzeka Urszulewka uchodząca do Skrwy. Jezioro Urszulewskie ze względu na warunki morfometryczne, hydrograficzne i zlewniowe należy do bardzo podatnych na degradację.

Struktura użytkowania zlewni o powierzchni 29,5 km² jest urozmaicona, bowiem bezpośrednie otoczenie stanowią w 35% lasy, w 35% łąki i pastwiska i w 30% grunty orne. Wśród ryb w jeziorze spotyka się m. in.: sandacza, leszcza, węgorza, okonia, płoć.

Jezioro Skrwilno leży na północny wschód od miejscowości Skrwilno na wysokości 120 m n.p.m. Zajmuje ono powierzchnię 74 ha z maksymalną głębokością sięgającą 1,5 m, a średnią 1m. Jezioro charakteryzuje się owalnym kształtem i w dużej mierze porośnięte jest trzcina i pałąką wąskolistną. Jest jeziorem przepływowym, bowiem leży na cieku rzeki Skrwy. W środkowej części zbiornika znajduje się wysepka o powierzchni 0,5 ha. Jezioro Skrwilno jest jeziorem podatnym na degradację. Jest to typowe jezioro linowo-szczupakowe.

Stawy Okalewo są stawami opadowymi znajdującymi się pośród lasów. Ich ogólna powierzchnia wynosi ok. 23 ha, natomiast średnia głębokość waha się pomiędzy 1,20 m, a 1,50 m. W stawach hoduje się karpia i materiał zarybieniowy (lin, szczupak, karaś, amur).

Klimat

Sołectwo Ruda położone jest w mazurskiej dzielnicy klimatycznej. Lokalny klimat ma cechy przejściowe spowodowane oddziaływaniem wilgotnych mas powietrza z zachodu i kontynentalnych ze wschodu. Średnia roczna temperatura wynosi 7,6 °C. Najzimniejszym miesiącem jest styczeń, a najcieplejszym lipiec. Okres wegetacji zawiera się w przedziale 200-210 dni w roku. Najczęściej występują wiatry z sektora południowego (wiatry południowo-zachodnie, południowo-wschodnie oraz południowy - 52%) oraz z sektora zachodniego (42,5%).

Niskie wartości opadów atmosferycznych na terenie sołectwa i gminy, które mieszczą się średnio w granicach 550-600 mm, mają istotny wpływ na warunki produkcji rolniczej. Ilość opadów jest niewystarczająca, aby w pełni wykorzystać możliwości produkcyjne gleb.

Gleby

W gminie Skrwilno występują gleby o niskiej przydatności, głównie są to gleby bielicoziemne, wykształcone na piaszczysto-żwirowym podłożu. Najlepsze klasy bonitacyjne gleb, IIIa, IIIb (ok. 3% powierzchni gruntów ornych) IVa i IVb (ok. 16% powierzchni gruntów ornych) odnaleźć można w północno-zachodniej części gminy. Jednak w południowej jej części zdecydowanie przeważają gleby VI klasy bonitacyjnej cechujące się pod względem przydatności rolniczej kompleksem żytnim słabym i bardzo słabym. Na odwodnionych obszarach gminy niska przydatność gleb pozwala jedynie na utrzymanie mało

wymagających upraw, np. żyta i łubinu, natomiast na bardziej uwilgotnionych terenach rolnicy uprawiają ziemniaki i seradełę.

Na terenie gminy w sąsiedztwie lokalnych wód powierzchniowych występują także torfowiska (ok. 580 ha), które ze względu na niewielką miąższość nie są eksploatowane, a stanowią osobliwość przyrodniczą.

Lesistość

Powierzchnia gruntów leśnych na terenie gminy Skrwilno kształtuje się na poziomie ok. 3.170 ha co stanowi ok. 25,8% powierzchni ogólnej. Jeszcze większy odsetek gruntów leśnych przypada na sołectwo Ruda, gdzie lasy zajmują 179,42 ha - co stanowi aż 31,91% powierzchni sołectwa. **Przy średniej dla powiatu (13,3%) i województwa (22,6%) powyższy wynik ukazuje wyjątkowość gminy i sołectwa Ruda pod względem zasobów leśnych i tym samym atrakcyjności turystycznej.**

Największe kompleksy leśne znajdują się wzdłuż wschodniej granicy gminy. W skład drzewostanu wchodzi głównie sosna, która z domieszkami gatunków liściastych tworzy siedliska borowe lasów o różnym stopniu wilgotności obejmujących około 77% powierzchni (bory mieszane świeże, bory świeże bory suche), natomiast na terenach podmokłych utrzymują się olsy.

Lasy na obszarze gminy, w większości gospodarcze, pozostają pod zarządem Lasów Państwowych Nadleśnictwa Skrwilno.

3. HISTORIA WSI I OKOLIC

Pierwsze ślady osadnictwa na ziemiach gminy Skrwilno sięgają IX-X w. Fragmenty grodziska z tych czasów, usytuowanego nad północno-zachodnim brzegiem jeziora Skrwilno, zachowały się do czasów współczesnych. Gród Skrwilno razem z dobrami od czasów pierwszych Piastów wchodził w skład państwa polskiego. Okolice Skrwilna położone były we wczesnym średniowieczu na pograniczu Kujaw i Mazowsza. Granicą rozdzielającą te dzielnice był szeroki pas bagien, łąk i lasów, występujący po obu stronach rzeki Skrwy, która przepływa przez jezioro Skrwilno. Sąsiadujące plemiona pruskie, w tym Sasini doprowadzili prawdopodobnie do zniszczenia grodu w końcu XII wieku. Na przełomie XII/XIII w. nastąpiło przeniesienie całej osady o około 1,5 km na zachód od zniszczonego grodu. Natomiast przełom XIII/XIV w. przyniósł grodowi skrwileńskiemu i okolicom kolejne niszczycielskie najazdy, tym razem Litwinów. Wiele wsi zostało wówczas doszczętnie zniszczonych i wyludnionych.

W 1379 roku biskup płocki Dobiesław eryguje nową parafię w Postskrwinnie (Skrwilnie). Kolejnym niebezpieczeństwem dla grodu i całej ziemi dobrzyńskiej okazały się wojny państwa polskiego z Krzyżakami. Od roku 1329 do 1411 ziemia dobrzyńska kilka razy zmieniała przynależność państwową. Po pokoju toruńskim w 1411 roku omawiane tereny wróciły do państwa polskiego i były jego własnością aż do II rozbioru Polski w 1797 r.

Pierwsza, źródłowo uzasadniona wzmianka o Skrwilnie występuje w wykazie parafii dekanatu rypińskiego z 1510 roku. W tym wieku powstawało wiele osad, których geneza miała charakter przemysłowego osadnictwa leśnego. Osadnictwo to wiązało się przede wszystkim z eksploatacją lasu oraz produkcją szkła i żelaza, wytapianego z rud darniowych. Na początku XVI stulecia działała jeszcze kuźnica pod Skrwilnem. Była to zapewne dzisiejsza Ruda. Takich osad powstało wiele, świadczą o tym nazwy: Huta, Żelazki, Żelazny Grunt.

Wiek XVII był okresem tragicznych wydarzeń dla omawianego terenu. Najazdy Szwedów i przemarsze polskich wojsk powodowały spustoszenie i zniszczenie okolicznych miejscowości. Zniszczenia z tego okresu były tak znaczące, że biskup płocki zrzekł się z dziesięciny na rzecz kościoła skrwileńskiego. W sposób szczególny represje i grabieże, dokonywane przez oddział stacjonujący w Brodnicy, dotknęły północno-wschodnią część ziemi dobrzyńskiej i dotarły także na teren parafii skrwileńskiej. Pokój podpisany w Oliwie

w 1660 roku zakończył wojnę polsko-szwedzką. W okresie konfliktów wojennych XVII wieku i towarzyszących im epidemiom i klęskom głodowym, ludność Rzeczypospolitej zmalała prawie o połowę. Podobnie było w parafii skrwileńskiej. Z czasów potopu szwedzkiego do naszych czasów przetrwał skarb odkryty w 1961 roku na grodzisku wczesnośredniowiecznym w Skrwilnie. W skład skarbu wchodziły między innymi biżuteria męska i damska (ryc. 4), zrobione ze złota i srebra zdobione kamieniami: diamentami, rubinami, szmaragdami, szafirami i turkusami oraz 51 perłami. Oprócz biżuterii znaleziono także dzban, misę, nożyce do obcinania knotów świecy, łyżeczki oraz kufle. Wszystkie przedmioty były misternie przyozdobione w liczne i skomplikowane wzory. Wyroby ze złota ważyły 2 kg, a przedmioty ze srebra około 5 kg. Właścicielem znaleziska okazała się Zofia Magdalena Piwo - ówczesna właścicielka Okalewa, która zapewne zakopła swój majątek w obawie przed skonfiskowaniem go przez Szwedów. Skarb skrwileński w chwili obecnej eksponowany jest w Muzeum Okręgowym w Toruniu.

Ryc. 4. Skarb Skrwileński eksponowany w Muzeum Okręgowym w Toruniu

Wiek XVIII przyniósł kolejne spustoszenie, za które odpowiada wybuch wojny północnej. Przemarsze wojsk saskich, szwedzkich, rosyjskich i polskich rujnowały wsie i miasta, paliły się zarówno chałupy chłopskie i dwory szlacheckie. II połowa XVIII stulecia przynosi dla opisywanego terenu względny spokój i stabilizację zarówno w życiu gospodarczym jak i społecznym.

W wyniku II rozbioru ziemia dobrzyńska znalazła się pod zaborem pruskim. W rok później wybucha powstanie kościuszkowskie, które w początkach sierpnia objęło ziemie

polskie zaboru pruskiego. W powstaniu tym brał udział Mikołaj Chełmicki, ówczesny właściciel majątku Okalewo, który przez władze pruskie w Toruniu został uwięziony, po czym po zapłaceniu kary zwolniony. Oprócz dóbr okalewskich w XIX wieku wyłonił się nowy skrwileński klucz majątków skoncentrowany wokół jednego właściciela. Niewielka tylko część w tych dobrach stanowiła własność proboszczów skrwileńskich. Właścicielem ów dóbr, w które wchodziła oprócz Skrwilna także między innymi osada Ruda, był Marian Adam Cissowski herbu Sas. W Skrwilnie ufundował on kościół parafialny pod wezwaniem Najświętszej Marii Panny i Wszystkich Świętych. Dobra okalewskie i skrwileńskie były największymi majątkami ziemskimi na omawianym terytorium. Znacznie mniejsze pod tym względem były majątki w Przywitowie i Skudzawach.

W roku 1863 wybuchła powstanie styczniowe przeciwko zaborcy rosyjskiemu. W czasie działań wojennych teren ziemi dobrzyńskiej ze względu na swe przygraniczne położenie stał się obszarem ważnym strategicznie. Przez rzekę Drwęcę dokonywany był przerzut broni i amunicji oraz uzbrojonych grup polskich ochotników. Pierwsi ochotnicy pojawili się na ziemi skrwileńskiej pomiędzy 11 a 23 lutego 1863 roku i rozbili obóz pod wsią Ruda. 25 lutego doszło do starcia oddziału powstańczego (około 70 osób, bardzo słabo uzbrojonych) z dwoma rotami piechoty (ponad 110 żołnierzy) dowodzonymi przez podpułkownika Rediczkina. Oddział powstańczy został rozbity w okolicznych lasach, zginęło wtedy prawdopodobnie 8 powstańców. Krzyż upamiętniający poległych w walce powstańców znajduje się do dzisiaj na cmentarzu parafialnym w Skrwilnie. W kolejnych latach doszło do uwłaszczeń chłopów, w tym także na terenie majątku skrwileńskiego. W wyniku uwłaszczeń w latach 1866-1887 majątek Skrwileński uszczuplił się o 1671,6 ha, w tym 210,56 ha na wsi Ruda, które stały się własnością 27 chłopskich gospodarstw.

W XIX-wiecznym Słowniku Geograficznym Królestwa Polskiego, w tomie 10 pod hasłem Skrwilno czytamy "osada ta leży przy drodze z Bieżunia do Rypina (...) w malowniczym położeniu wśród lasów, posiada kościół parafialny murowany, szkołę początkową, urząd gminy, kasę wkładowo-zaliczkową, karcznię, 7 sklepów, 56 dymów i 532 mieszkańców."

W czasie I wojny światowej powiat rypiński, leżąc na granicy rosyjsko – niemieckiej, znalazł się na pierwszej linii frontu, co powodowało częste przechodzenie tej ziemi z rąk do rąk. Spowodowało to znaczne ubytki wśród ludności i wielkie straty gospodarcze. Okupant prowadził rabunkową gospodarkę leśną w skrwileńskich lasach. Istniejące w powiecie rypińskim tartaki pracowały dzień i noc, a tarcicę wywożono w głąb Niemiec. W czasie okupacji zmniejszyły się przeciętne zbiory upraw rolnych, jak również pogłowie zwierząt

w wyniku ciągłych rekwizycji. Majątki skrwileńskie i okalewskie były bardzo zadłużone i groziło im bankructwo. Po wojnie rolnictwo było w stanie całkowitego upadku. Dynamiczny rozwój tych ziem nastąpił w latach trzydziestych. Do rozwoju Skrwilna i okolic znacznie przyczyniły się słynne czwartkowe targi końskie, na które zjeżdżali kupcy z całego kraju i z zagranicy. Skrwileńskie dobra ziemskie należały do najbardziej zalesionych gospodarstw folwarcznych w powiecie rypińskim. Z tego względu właściciele dóbr stawiali szczególną uwagę na planową gospodarkę leśną. W dobrach Skrwilno pracowało zwykle siedmiu leśniczych, którzy do ochrony drzewostanu posiadali strażników leśnych.

Ziemia skrwileńska w czasie II wojny światowej była świadkiem wielu zbrodni popełnionych na ludności, przede wszystkim aresztowano nauczycieli, duchowieństwo i ziemiaństwo. Aresztowanych zwykle wpierw więziono w Domu Kaźni w Rypinie. Masowe groby kilku tysięcy pomordowanych, znajdujące się we wsi Rak są miejscami pamięci, w których corocznie odbywają się uroczystości patriotyczno-religijne.

Według informacji uzyskanych od starszych mieszkańców, nazwa miejscowości Ruda pochodzi od niewielkiego złoża rudy żelaza, znajdującego się na terenie wsi, w sąsiedztwie rzeki Skrwy. Złoża te zostały jednak sprzedane i wywiezione jeszcze przed II wojną światową. Teren na którym znajdowały się złoża, jest potocznie nazywany „gruźlami”, na których powstała drewniana remiza Ochotniczej Straży Pożarnej (założona w 1960 roku). OSP na początku liczyła 12 mężczyzn, by po kilku latach skupiać w swoich szeregach około 30 druhów. Do roku 1964, tj. roku wybudowania remizy, OSP nie miała swojego własnego lokum i korzystała z budynku gospodarczego miejscowego rolnika.

W dniu 11 czerwca 1966 roku w Rudzie wybuchł pożar, który zniszczył 61 budynków (90% wszystkich zabudowań). Spłonęły domy mieszkalne, budynki gospodarcze, a także żywy inwentarz. Była to największa katastrofa w historii tej miejscowości. Tragedia ta sprawiła jednak, że jej mieszkańcy zintegrowali się, zebrali siły i odbudowali wieś. Nie była to jedyna inicjatywa społeczna mieszkańców Rudy. W 1976 roku powstał nowy, murowany budynek remizy OSP. Postawiono go w centrum wsi, a w pracach budowlanych uczestniczyli między innymi strażacy. Nowy budynek stanowił zarówno zaplecze gospodarcze strażaków jak i bazę kulturalną wsi. OSP została wyposażona w sprzęt gaśniczy oraz wóz konny. Do wyjazdów na akcje gaśnicze wykorzystywane były prywatne konie.

W świetlicy wiejskiej organizowane były także spotkania Koła Gospodyń Wiejskich. Do koła, które powstało już w 1965 roku, należało około 20 członkiń. Zanim zbudowano świetlice panie spotykały się w prywatnych mieszkaniach, później w szkole podstawowej.

Działalność koła była różnorodna. Zajmowało się ono działalnością typowo kulturalną. Organizowano przedstawienia teatralne, imprezy okolicznościowe (np. Dzień Babci, Dzień Dziecka itp.) oraz kursy i pokazy dotyczące tematyki gospodarstwa domowego. KGW organizowało także wycieczki do sanktuariów maryjnych i innych znanych turystycznie i religijnie miejsc w Polsce. Członkinie przez lata działalności koła opłacały składki, które wraz z dochodami z wieczorków tanecznych przeznaczane były na zakup naczyń i sprzętu gospodarstwa domowego do świetlicy.

Obydwie organizacje, OSP i KGW, ściśle współpracowały ze sobą. Członkowie razem sprząтали remizę oraz jej obejście, organizowali imprezy o zasięgu lokalnym. Jedną z uroczystości było coroczne poświęcenie pól w miesiącu maju.

W 1981 roku ludność zorganizowała zbiórkę pieniędzy i wybudowała figurkę Matki Bożej (ryc.5), usytuowaną w centrum wioski. W 2002 roku mieszkańcy dokonali renowacji obiektu, również z własnych środków.

Ryc. 5. Kapliczka z figurką Matki Bożej na tle świetlicy wiejskiej w Rudzie (fot. P. Dahlke)